

N:o 38.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1902, kl. 12 midd.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11, i anledning af Första kammarens protokollsutdrag, innefattande delgifning af kammarens beslut öfver väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående villkoren för försäljning genom kringföring af vin och maltdrycker m. m.

På grund af motioner, väckta inom Andra kammaren af herrar *J. A. Jonsson, Carl Johansson, W. Bengtsson, J. G. Hazén, Johan Ericsson* och *O. Eklund*, hemställde kammarens andra tillfälliga utskott i utlåtande n:o 5, afgifvet den 7 mars 1902, att Andra kammaren måtte för sin del besluta en riksdagsskrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om vissa ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. Hvad utskottet föreslagit blef den 15 mars af Andra kammaren bifallet.

Sedan beslutet delgifvits Första kammaren, hänvisade denna detsamma till sitt tillfälliga utskott n:o 1. I utlåtande n:o 10, afgifvet den 14 april 1902, förklarade sig sistnämnda utskott endast delvis kunna förorda Andra kammarens beslut samt hemställde, att Första kammaren måtte biträda detta med en af utskottet föreslagen afvikelse i fråga om de villkor, under hvilka Konungens befallningshafvande skulle äga att meddela och återkalla tillstånd till försäljning genom kringföring af vin och maltdrycker. Utskottets betänkande blef den 19 april af Första kammaren godkändt.

Som Andra kammarens beslut alltså icke blifvit af Första kammaren oförändradt antaget, blef ärendet jämlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen återlämnadt till Andra kammaren, hvarvid denna

genom beslut den 22 april hänvisade det till sitt andra tillfälliga utskott.

Då utskottet till följd häraf har att ånyo afgifva utlåtande öfver de ifrågasatta inskränkningarna i rätten att genom kringföring utbjuda vin och maldrycker, anser det sig till en början böra återgifva kamrarnas skiljaktiga beslut vid sidan af hvarandra, på det att öfverensställningen och olikheten dem emellan måtte så mycket tydligare träda i dagen.

Andra kammarens beslut:

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maldrycker m. m., att på landsbygden försäljning genom kringföring af nämnda drycker må få äga rum endast efter *erhållet tillstånd af Konungens befallningshafvande, hvilket tillstånd ej må lämnas utan att vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma därtill samtyckt*, och endast åt *den, hvilken själf tillverkar* de drycker, som säljas, samt att sådan försäljning icke må ske annorledes än inom hus till därstädes boende eller å fartyg, äfvensom att dylikt tillstånd må meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befallningshafvande återkallas, *hvilket skall ske, då* både kommunalnämnd och kommunalstämma i den kommun, tillståndet afser, det påyrka.

Första kammarens beslut:

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maldrycker m. m., att på landsbygden försäljning genom kringföring af nämnda drycker må få äga rum endast efter *tillstånd, som efter vederbörande kommunalnämnds och kommunalstämmas hörande af Konungens befallningshafvande meddelats*, och endast åt *tillverkaren af* de drycker, som säljas, samt att sådan försäljning icke må ske annorledes än inom hus till därstädes boende eller å fartyg, äfvensom att dylikt tillstånd må meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befallningshafvande återkallas, *när* både kommunalnämnd och kommunalstämma i den kommun, tillståndet afser, det påyrka *och Konungens befallningshafvande efter vederbörlig pröfning så finner skäligt*.

De inskränkningar i försäljningen genom kringföring, hvarom anhållan i *båda besluten* framställes, äro följande trenne:

1. *Äfven för försäljning af myckenheter, uppgående till 10 liter och däröfver, skall erfordras särskildt tillstånd af Konungens befallningshafvande.*

2. *Sådant tillstånd må ej lämnas åt annan än tillverkaren af de drycker, som säljas.*

3. *Tillståndet får meddelas endast tills vidare.*

Skiljaktigheten mellan kamrarnas beslut är egentligen inskränkt till en enda punkt, nämligen den befogenhet i fråga om tillståndets medgifvande och återkallande, som borde tillkomma å ena sidan Konungens befallningshafvande, å andra sidan vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma. I detta hänseende innebär

Andra kammarens beslut,

att tillståndet ej må meddelas, utan att vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma *därtill samtyckt*, och att det *skall återkallas*, då båda dessa myndigheter det påyrka.

Första kammarens beslut,

att tillståndet ej må meddelas, utan att vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma *där-om blifvit hörda*, och att det *skall kunna återkallas*, då båda dessa myndigheter det påyrka *och Konungens befallningshafvande finner skäligt*.

Andra kammarens beslut öfverensstämmer närmast med det förslag, som framlagts af den s. k. maltdryckskommittén. Beträffande villkoren för *meddelande* af tillstånd yrkade kommittén, att sådant ej borde få gifvas, i fall de båda kommunalmyndigheterna vägrade sitt samtycke. Denna af kommittén önskade inskränkning betecknades i det af Andra kammaren godkända utskottsutlåtandet såsom visserligen i och för sig lämplig, men dock för ändamålets vinnande ej fullt tillräcklig. »Har kommunalnämnden eller kommunalstämman», hette det i nämnda utlåtande, »uttalat sig emot meddelande af tillstånd till dylik handel, måste det väl betraktas såsom hårdt och obilligt, om kommunens invånare detta oaktadt skola kunna få sig påtvingad en rörelse, hvori de se en aldrig sinande källa till dryckenskap med däraf härrörande elände». Angående villkoren för *återkallelse* af meddeladt tillstånd öfverensstämde det i samma utlåtande

gjorda yrkandet helt och hållet med det af maldryckskommittén framställda. »De kommunala myndigheterna», yttrade kommittén härom, »få därmed makt att reglera försäljningen genom kringföring inom sina kommuner så, att densamma kan äga rum endast af den person, till hvilken de hafva förtroende, inom det område, de önska, och möjligen äfven beträffande sådana drycker, som de anse kunna utan olägenhet sålunda säljas. Den allmänna klagan öfver försäljningen genom kringföring, som rundt i landet försports, *har syntts göra lämpligt att lägga en sådan makt i händerna på de kommunala myndigheterna.*»

Första kammarens tillfälliga utskott n:o 1 har icke funnit sig kunna dela denna af maldryckskommittén uttalade samt af Andra kammaren gillade uppfattning. »Utskottet anser», yttrar det härom, »att en sådan anordning hvarken öfverensstämmer med landshöfdingestitutionens värdighet och ej heller lämnar tillräcklig garanti mot de sansades och måttliges undertryckande af fanatici, och utskottet vill därför i stället föreslå, att tillståndet skall bero på Konungens befallningshafvande efter vederbörande kommunalnämnds och kommunalstämmas hörande samt att tillståndets återkallande, på hemställan af kommunalnämnd och kommunalstämma, skall efter vederbörlig pröfning af Konungens befallningshafvande bestämmas».

Andra kammarens andra tillfälliga utskott har tagit de anförda skälen för en afvikelse från Andra kammarens i ämnet fattade beslut i öfvervägande, men har ej kunnat öfvertyga sig om deras giltighet.

Utskottet har så mycket mindre kunnat komma till den uppfattningen, att en åt vederbörande kommunalmyndigheter lämnad befogenhet att gemensamt påfordra återkallelse af tills vidare meddelade ölförsäljningsrättigheter skulle kunna vara på något sätt oförenlig med landshöfdingestitutionens värdighet, som denna uppfattning, ehuru häfdad af en ledamot af maldryckskommittén, blifvit lämnad utan afseende af kommitténs öfriga ledamöter, bland annat äfven af dess ordförande. Ifrågavarande befogenhet synes utskottet endast vara ett uttryck för den kommunala själfstyrelsens princip, hvilken väl knappast på något område kan anses vara mera berättigad än just på detta.

Lika litet har utskottet kunnat dela den meningen, att i fråga om återkallelse af meddeladt tillstånd ett samstämmigt kraf från kommunalnämnd och kommunalstämma ej skulle innebära en fullt tillräcklig »garanti mot de sansades och måttliges undertryckande af fanatici». Ett dylikt kraf lärer väl ej från kommunalmyndigheternas sida framkomma, utan att det är af omständigheterna verkligen påkalladt. För något »undertryckande» synes för öfrigt ingen grundad farhåga kunna hysas, i fall man behörigen beaktar hvad som blifvit af Andra kammarens utskott tydligt framhållet och af Första kammarens utskott med särskildt eftertryck upprepadt, nämligen att »de inskränkningar, som utbudandet genom kringföring skulle blifva underkastadt, naturligtvis ej borde lägga hinder i vägen för försändandet eller forslandet af sålda eller rekvirerade varor till köparens eller rekvirentens hem.»

Ehuru utskottet sålunda fortfarande är öfvertygadt om riktigheten af Andra kammarens förut i denna fråga fattade beslut, anser sig utskottet dock, under nuvarande förhållanden och under afvakten på en maldrycksförordning enligt nya och väsentligen ändrade grunder, icke böra påyrka ett vidhållande af nämnda beslut i alldeles oförändrad form. Såsom af ofvan meddelade sammanställning framgår, har nämligen Första kammaren i sitt beslut upptagit flera synnerligen viktiga önskemål, för hvilka Andra kammaren uttalat sig. Då så är, och då de missförhållanden, som motionärerna velat afhjälpa, äro så svåra och så allmänt öfverklagade, att intet tillfälle till deras snara undanröjande bör försummas, hemställer utskottet,

att Andra kammaren, med frånträdande af sitt föregående beslut, måtte biträda Första kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 6 maj 1902.

På utskottets vägnar:

FRIDTJUVBERG.